

Group of States against Corruption
Groupe d'États contre la corruption

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

17 juni 2022

GrecoRC4(2022)17

VIERDE EVALUATIECYCLUS

Preventie van corruptie ten aanzien van
parlementsleden, rechters en procureurs

DERDE *TUSSENTIJD* CONFORMITEITSVERSLAG BELGIË

Aangenomen door de GRECO tijdens de 91ste plenaire vergadering
(Straatsburg, 13-17 juni 2022)

V
I
E
R
D
E

E
V
A
L
U
A
T
I
E
C
Y
C
L
U
S

I. INLEIDING

1. De GRECO heeft het [evaluatieverslag van de vierde cyclus over België](#) aangenomen tijdens de 63ste plenaire vergadering (28 maart 2014) en openbaar gemaakt op 28 augustus 2014, na instemming vanwege België. De vierde evaluatiecyclus van de GRECO betreft de "Preventie van corruptie ten aanzien van parlementsleden, rechters en procureurs".
2. In het [conformiteitsverslag](#), aangenomen door de GRECO tijdens de 73ste plenaire vergadering (21 oktober 2016), luidde de conclusie dat België geen van de vijftien aanbevelingen uit het evaluatieverslag van de vierde cyclus op bevredigende wijze ten uitvoer had gelegd of afgehandeld. Vier aanbevelingen waren gedeeltelijk ten uitvoer gelegd. In het licht van die resultaten was de GRECO tot de slotsom gekomen dat de zeer geringe mate van conformiteit met de aanbevelingen "over het algemeen onvoldoende" was in de zin van artikel 31, paragraaf 8.3, van zijn huishoudelijk reglement. De GRECO had bijgevolg beslist tot toepassing van artikel 32, paragraaf 2.i), met betrekking tot de leden die de aanbevelingen uit het wederzijdse evaluatieverslag niet ten uitvoer gelegd hebben, en had het hoofd van de Belgische delegatie verzocht om een verslag over de vooruitgang in de tenuitvoerlegging van de hangende aanbevelingen over te leggen.
3. In het [tussentijdse conformiteitsverslag](#), aangenomen door de GRECO tijdens de 79ste plenaire vergadering (23 maart 2018), werd geconcludeerd dat België weinig vooruitgang had geboekt bij de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen, aangezien slechts één van de vijftien aanbevelingen op bevredigende wijze ten uitvoer was gelegd en zeven aanbevelingen gedeeltelijk ten uitvoer waren gelegd. De GRECO kwam dan ook weerom tot de slotsom dat de mate van conformiteit met de aanbevelingen "over het algemeen onvoldoende" was in de zin van artikel 31, paragraaf 8.3, van zijn huishoudelijk reglement. Overeenkomstig artikel 32, paragraaf 2, lid ii.a), vestigde de GRECO de aandacht van het hoofd van de Belgische delegatie op de niet-naleving van de desbetreffende aanbevelingen en op de nood aan krachtdadig handelen om zo spoedig mogelijk tastbare vooruitgang te boeken.
4. In het [tweede tussentijdse conformiteitsverslag](#), aangenomen door de GRECO tijdens de 83ste plenaire vergadering (21 juni 2019), had de GRECO geconcludeerd dat België een zekere mate van vooruitgang had geboekt, aangezien twee van de vijftien aanbevelingen op bevredigende wijze ten uitvoer waren gelegd, twaalf aanbevelingen gedeeltelijk ten uitvoer waren gelegd en één aanbeveling niet ten uitvoer was gelegd. De mate van conformiteit met de aanbevelingen was in dat stadium niet langer "over het algemeen onvoldoende".
5. In het [tweede conformiteitsverslag](#), aangenomen door de GRECO tijdens de 87ste plenaire vergadering (25 maart 2021), was de GRECO tot de slotsom gekomen dat vier van de vijftien aanbevelingen op bevredigende wijze ten uitvoer gelegd of behandeld waren, en dat België niet op afdoende of bepalende wijze vorderingen had gemaakt bij de volkomen tenuitvoerlegging van de aanbevelingen, aangezien het merendeel (elf) van de aanbevelingen gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was gebleven. Bijgevolg was de situatie weerom "over het algemeen onvoldoende" in de zin van artikel 31, paragraaf 8.3, van het huishoudelijk reglement van de GRECO. De GRECO had beslist om artikel 32, betreffende de leden die de aanbevelingen uit het evaluatieverslag niet in acht nemen, opnieuw toe te passen en had het hoofd van de Belgische delegatie verzocht om een verslag over de maatregelen genomen met het oog op de tenuitvoerlegging van de hangende aanbevelingen over te leggen tegen uiterlijk 31 maart 2022. Het verslag in kwestie, dat op 30 maart 2022 werd voorgesteld, heeft als basis gediend voor de opmaak van dit verslag.

6. Dit derde tussentijdse conformiteitsverslag evalueert de vorderingen bij de tenuitvoerlegging van de elf hangende aanbevelingen sinds het vorige conformiteitsverslag (aanbevelingen i tot vi, viii, ix, xii, xiv, xv) en omvat een globale beoordeling van het niveau van conformiteit van België met die aanbevelingen.
7. De GRECO heeft respectievelijk Frankrijk (met betrekking tot de parlementaire assemblées) en Monaco (met betrekking tot de gerechtelijke instellingen) belast met de aanstelling van verslaggevers voor de conformiteitsprocedure. De heer Vincent FILHOL, opdrachthouder voor internationale burgerrechtelijke en strafrechtelijke zaken bij het Ministerie van Europa en Buitenlandse Zaken namens Frankrijk, en de heer Jean-Marc GUALANDI, technisch adviseur bij de SICCFIN van het Departement Financiën en Economie, namens Monaco, werden aangesteld als verslaggevers. Zij werden bij de opmaak van dit verslag bijgestaan door het secretariaat van de GRECO.

II. ANALYSE

Preventie van corruptie ten aanzien van parlementsleden

Aanbeveling i.

8. *De GRECO had aanbevolen om de invoering te waarborgen van een coherente en doeltreffende regelgeving voor de parlementsleden i) inzake geschenken, giften en andere gratificaties die inzonderheid zou voorzien in de openbaarheid van die welke aanvaard worden en in de identiteit van de schenkers, en ii) die de aangelegenheid inzake buitenlandse schenkers regelt.*
9. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. De GRECO had meer bepaald geoordeeld dat het tweede deel van de aanbeveling ten uitvoer gelegd was, aangezien buitenlandse giften voortaan geregeld zijn in de wet betreffende de partijfinanciering. Er was evenwel geconcludeerd dat het eerste deel van de aanbeveling nog ten uitvoer moest worden gelegd overeenkomstig de door het Parlement gehuldigde intenties om een coherente regelgeving inzake geschenken uit te werken.
10. De Belgische overheid meldt nu dat de Federale Deontologische Commissie op 8 september 2021 een algemeen advies¹ aangaande preventie van corruptie bij parlementsleden heeft verstrekt, dat onder meer betrekking heeft op geschenken. De Commissie geeft aan dat de symbolische en occasionele waarde van de geschenken die zijn toegelaten door de Deontologische code voor de Kamerleden duidelijk moet omschreven zijn en oppert een geschatte waarde van minder dan 150 euro. Ze beveelt de opmaak van een vademecum met vragen & antwoorden en concrete gevallen aan. Ze betwijfelt de wenselijkheid van een geschenkenregister, gezien de moeilijkheden op het stuk van controle en de administratieve rompslomp. Op basis van dat advies, aangevuld met een interpretatief advies², heeft de werkgroep 'Politieke partijen' van de Kamer van volksvertegenwoordigers op 22 februari 2022 beslist om geen geschenkenregister in te voeren en overweegt hij de wijziging van de Deontologische code voor de Kamerleden teneinde te voldoen aan de aanbevelingen van de Commissie.
11. De GRECO tekent op dat de regelgeving inzake geschenken voor parlementsleden nog steeds vervat blijft in intenties gehuldigd door de Kamer van volksvertegenwoordigers, in het verlengde van een advies van de Federale Deontologische Commissie, die tot dusver evenwel nog niet concreet zijn omgezet in toepasselijke regels. Hij tekent op dat de Kamer van volksvertegenwoordigers in deze

¹ Nr. 2021/3 van 8 september 2021

² Nr. 2021/5 van 30 november 2021

fase van de denkoefening niet van plan is een geschenkenregister in te voeren, en herinnert in dit verband aan zijn aanbeveling om geschenken voor parlementsleden, alsook de identiteit van de schenkers, openbaar te maken. In een streven naar het behoud van eenvormigheid in de regelgeving, zoals aanbevolen door de Federale Deontologische Commissie, wacht de Senaat op eventuele initiatieven vanwege de Kamer van volksvertegenwoordigers. Het eerste deel van de aanbeveling is dus nog steeds niet ten uitvoer gelegd.

12. De GRECO besluit dat aanbeveling i gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling ii.

13. *De GRECO had aanbevolen dat er voor de parlementsleden regels zouden worden ingevoerd inzake het beheer van de relaties met lobbyisten en andere derden die de parlementaire procedure trachten te beïnvloeden.*
14. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. De GRECO had erop gewezen dat er, naar zijn verwachting, transparantieregels voor de parlementsleden in hun relaties met derden zouden worden ingevoerd, die verder zouden gaan dan een gemeenschappelijk lobbyregister voor de parlementaire en uitvoerende instanties. Hij tekende op dat de vorderingen in deze fase beperkt waren gebleven tot een mandaat voor een werkgroep, gegeven door de Conferentie van de fractievoorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers.
15. De Belgische overheid geeft nu aan dat een wetsvoorstel tot invoering van een transparantieregister³ met betrekking de uitvoerende en wetgevende macht⁴ ter bespreking voorligt binnen de Commissie voor Grondwet en Institutionele Vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Dat voorstel preciseert dat de wetsvoorstellen, wetsontwerpen, voorstellen van resolutie en amendementen een voor het publiek beschikbare transparantieparagraaf moeten bevatten. Voorts beoogt het voorstel de uitbreiding van het bestaande lobbyregister van de Kamer, en de vervanging ervan door een verplicht transparantieregister dat van toepassing is op Kamer, Senaat en federale regering samen. Bovendien wordt een expliciete definitie van "lobbying" en "lobbyist" opgenomen en bepaalt het voorstel dat lobbyisten die zich niet houden aan de wettelijke voorschriften geschrapt zullen worden uit het register en opgenomen in een afzonderlijke categorie van "overtreders". De Raad van State heeft op 14 februari 2022 een advies over het wetsvoorstel verstrekt, dat thans in overweging worden genomen door de Commissie.
16. De GRECO tekent op dat er parlementaire werkzaamheden aan de gang zijn met betrekking tot de relaties tussen de parlementsleden en lobbyisten, en spoort de Belgische overheid aan om dit werk voort te zetten zodat de transparantie van zulke relaties verzekerd wordt.
17. De GRECO besluit dat aanbeveling ii gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling iii.

18. *De GRECO had aanbevolen dat i) het stelsel van de aangiften duidelijk de inkomsten, de verschillende vermogensbestanddelen en een schatting van hun waarde zou omvatten – ongeacht de vorm ervan (met inbegrip van die welke rechtstreeks of onrechtstreeks, in België of in het buitenland in het bezit zijn) – alsook de passieve bestanddelen, met een bijwerking van de informatie in de loop van het mandaat; ii)*

³ DOC 55 nr. 2394/001.

⁴ Deze wet zou kunnen voldoen aan de aanbevelingen van de GRECO in het kader van evaluatiecyclus IV (parlementsleden) en V (hoge functies van de uitvoerende macht).

zou worden onderzocht of het wenselijk is dat het mechanisme wordt uitgebreid zodat het informatie bevat over de echtgeno(o)t(e) en de familieleden ten laste (met dien verstande dat die informatie niet noodzakelijk openbaar wordt gemaakt).

19. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. Meer bepaald had de GRECO voordien erkend dat er voor het eerste gedeelte van de aanbeveling reeds enige stappen waren gezet, met de wetten die zijn aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers op 1 maart 2018 - aangaande de publieke brutovergoedingen die jaarlijks moeten worden aangegeven en de aangiftes van vergoedingen voor de uitoefening van particuliere activiteiten - waarbij hij evenwel betreurde dat enkel grootteordes dienden te worden aangegeven. Sindsdien waren er evenwel geen verdere maatregelen inzake de vermogensaangifte van parlementsleden meer genomen. De GRECO had bijgevolg de overheid aangespoord om snel bijkomende maatregelen inzake de vermogensaangifte van parlementsleden aan te nemen en ten uitvoer te leggen.
20. De Belgische overheid geeft thans aan dat een voorstel van bijzondere wet is uitgewerkt door een interparlementaire werkgroep, waarin wordt bepaald dat de vermogensaangifte van de parlementsleden jaarlijks moet worden ingediend en een overzicht van de bestaande schulden van de aangever moet omvatten, alsook een raming van de waarde van de diverse bestanddelen van hun vermogen. Deze voorstellen moeten nog worden voorgelegd aan de Conferentie van de voorzitters van de parlementaire assemblees, met het oog op de indiening van het wetsvoorstel in de Kamer van volksvertegenwoordigers.
21. De GRECO tekent op dat de parlementaire werkzaamheden met het oog op de verdere consolidering van het stelsel van vermogensaangiften van de parlementsleden nog steeds aan de gang zijn, en spoort de overheid aan om ze af te ronden en daarbij rekening te houden met zijn aanbeveling.
22. De GRECO besluit dat aanbeveling iii gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling iv.

23. *De GRECO had aanbevolen dat de verschillende aangiften, daaronder begrepen inzake het vermogen, aangevuld met onder meer informatie over de inkomsten, openbaar zouden worden gemaakt en dat de toegang ertoe zou worden vergemakkelijkt via een officiële website.*
24. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. De GRECO kon eerder, weliswaar als enige stap in de goede richting, nota nemen van het voornemen om in het biografisch overzicht van de parlementsleden een link op te nemen naar hun mandaataangifte die openbaar is gemaakt door het Rekenhof, en bepaalde gegevens over vergoedingen. Hij wees erop dat er sindsdien geen enkele bijkomende maatregel meer is genomen, waarbij de overheid genoeg heeft genomen met uiting te geven aan haar intentie om over te gaan tot parlementaire werkzaamheden, in samenspraak met de uitvoerende macht, die moeten uitmonden in gemeenschappelijke regels.
25. De Belgische overheid geeft nu aan dat er thans parlementaire werkzaamheden aan de gang zijn, ter aanvulling van de bepalingen betreffende de vermogensaangifte van de parlementsleden (zie paragraaf 20 supra).
26. De GRECO neemt nota van de lopende parlementaire werkzaamheden ter verdere consolidering van het stelsel van vermogensaangiften van de parlementsleden en

kan enkel concluderen, in afwachting van de voltooiing van dat werk, dat aanbeveling iv gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling v.

27. *De GRECO had aanbevolen dat i) de naleving van de huidige en toekomstige regels inzake de integriteit van de parlementsleden, opgenomen in de deontologische regels en andere relevante regels (zoals die inzake giften) aan een doeltreffende controle door de kamers zelf zouden worden onderworpen in plaats van enkel door de parlementaire fracties en dat aan de toekomstige Federale Deontologische Commissie tegelijkertijd de mogelijkheid zou worden gegeven om ambtshalve op te treden in individuele gevallen; ii) de aangiften van mandaten en vermogen zouden worden onderworpen aan een doeltreffende controle door de rol van en de interactie met het Rekenhof en het parket te versterken of door indien nodig een andere instelling aan te wijzen die over de passende middelen beschikt om dat te doen.*
28. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. Meer bepaald had de GRECO geen vorderingen met betrekking tot het eerste deel van de aanbeveling gezien. Wat het tweede deel betreft, had de GRECO voorheen een positief oordeel gegeven over de invoering van een elektronische toepassing voor de aangifte van de mandaten en toonde hij zich verheugd over de versterking van het griffiepersoneel van het Rekenhof, en over het intensifiëren van de contacten tussen het Rekenhof en het parket voor de toepassing van sancties, al betreurde hij dat de controle door het Rekenhof niet de mogelijkheid bood om aanzienlijke verschillen in vermogen voortvloeiend uit illegale verrijgingsbronnen aan het licht te brengen. Sindsdien waren geen verdere stappen opgetekend.
29. De Belgische overheid bevestigt nu dat de voornoemde wetsvoorstellen (zie paragraaf 20 supra) erin voorzien dat de vermogensaangiften jaarlijks zullen moeten worden ingediend, waardoor het mogelijk wordt om aanzienlijke verschillen in vermogen voortvloeiend uit illegale verrijgingsbronnen aan het licht te brengen.
30. De GRECO tekent op dat hem geen nieuwe informatie is bezorgd over het eerste deel van de aanbeveling. Wat het tweede deel van de aanbeveling betreft, tekent hij op dat er parlementaire werkzaamheden aan de gang zijn om het stelsel van vermogensaangiften van de parlementsleden verder te consolideren.
31. De GRECO besluit dat aanbeveling v gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling vi.

32. *De GRECO had aanbevolen dat de overtredingen van de belangrijkste bestaande en toekomstige regels inzake de integriteit van de parlementsleden aanleiding zouden geven tot passende straffen en dat het publiek van de toepassing ervan op de hoogte zou worden gebracht.*
33. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. De GRECO had geen nieuwe informatie ter zake, met dien verstande dat hij eerder nota had genomen van de invoering van meer geleidelijke sancties opgelegd door het Rekenhof voor het overtreden van de regels inzake mandaataangiften, maar betreurde dat er geen sanctie bestaat voor de voornaamste overtredingen van de deontologische regels voor de parlementsleden.
34. De Belgische overheid geeft nu aan dat er geen vorderingen op dit gebied gemaakt zijn.

35. De GRECO kan enkel maar besluiten dat aanbeveling vi gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling viii.

36. *De GRECO had aanbevolen om binnen de twee kamers van het parlement aan alle parlementsleden geregeld gespecialiseerde opleidingen te geven over aangelegenheden inzake integriteit.*
37. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. De GRECO was met name opgetogen over de organisatie van een eerste opleidingssessie over integriteitsaangelegenheden voor de parlementsleden, die evenwel nog niet gelijkstond met een gespecialiseerde en regelmatige opleiding over de inhoudelijke kwesties.
38. De Belgische overheid geeft nu aan dat de Federale Deontologische Commissie vóór de zomer van 2022 een volgende opleiding voor de parlementsleden moet organiseren rond inhoudelijke aangelegenheden met betrekking tot de parlementaire medewerkers, belangenconflicten en contacten met lobbyisten.
39. De GRECO tekent op dat de Federale Deontologische Commissie de intentie heeft om verder te gaan met de opleiding van de parlementsleden rond inhoudelijke aangelegenheden inzake integriteit, en moedigt de overheid aan om geregeld zulke opleidingen voor de leden van de twee kamers van het parlement te organiseren. Aangezien de effectief verstrekte opleiding in dit stadium beperkt is tot één enkele algemene opleiding, kan de GRECO niet stellen dat de aanbeveling op bevredigende wijze ten uitvoer is gelegd.
40. De GRECO besluit dat aanbeveling viii gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Preventie van corruptie ten aanzien van rechters en procureurs

Aanbeveling ix.

41. *De GRECO had aanbevolen om zo ruim mogelijk na te gaan dat de rechters van de administratieve rechtbanken op federaal en regionaal vlak worden onderworpen aan de passende waarborgen en regels inzake onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit (deontologie, beheer van belangenconflicten, geschenken, enz.), supervisie en toepasbare straffen.*
42. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. De GRECO erkende met name dat de informatie betreffende de regels inzake onafhankelijkheid en integriteit voor drie beroepsorden in het kader van bestuursrechtelijke geschillen in de goede richting ging. Hij tekende op dat de organisatie van de Belgische instellingen niet toeliet een veralgemening te maken naar alle administratieve rechtscolleges toe en stelde dat er geen nieuwe informatie meegedeeld was met betrekking tot het federaal niveau (Raad van State).
43. De Belgische overheid geeft nu aan dat, wat het federale niveau betreft, middels de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 maart 1973⁵, alsook het koninklijk besluit van 23 september 1987 houdende het tuchtreglement van de leden van het auditoraat, het coördinatiebureau en de griffie van de Raad van State, tegemoet kan worden gekomen aan de aanbeveling betreffende de inachtneming van de waarborgen en regels inzake onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit, supervisie en toepasbare straffen. Deze normatieve teksten zijn aangevuld door de

⁵ Hoofdstuk 8: "Onverenigbaarheden en tucht" onder titel VII (zie WET (fgov.be)).

gecoördineerde wetten op de Raad van State, die de bepalingen van het Strafwetboek toepasbaar maken op rechtsweigeringen en die, met het besluit van de Regent van 23 augustus 1948 tot regeling van rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State, de wraking regelen. Voorts wordt ook in het koninklijk besluit van 25 april 2014 tot vaststelling van de nadere regels en de criteria voor de evaluatie van de ambtsdragers van de Raad van State gerefereerd aan de "beroepsethiek" van de leden van de Raad van State, het Auditoraat en het Coördinatiebureau, net als voor de griffiers. De Belgische overheid benadrukt ten slotte dat het reglement van orde van de Raad van State, goedgekeurd bij koninklijk besluit van 7 juli 2020, handelt over het verbod voor magistraten om deel te nemen aan een bespreking in geval van een rechtstreeks persoonlijk belang, en magistraten die zetelen in de afdeling Bestuursrechtspraak verbiedt om particuliere gesprekken te voeren met de partijen of met hun wettelijke vertegenwoordigers betreffende lopende geschillen.

44. De GRECO tekent op dat er normatieve teksten voorhanden zijn die voor de federale magistraten uit de bestuursrechtspraak effectief voorzien in pertinente waarborgen en regels met betrekking tot hun onafhankelijkheid, onpartijdigheid, integriteit en supervisie en de toepasbare straffen. Hij erkent overigens dat dergelijke waarborgen en regels geformuleerd werden voor meerdere beroepsorden die handelen in het kader van bestuursrechtelijke geschillen op gewestniveau. Hij tekent op dat de organisatie van de Belgische instellingen niet toelaat een veralgemening te maken naar alle administratieve rechtscolleges in het land toe, aangezien er verschillende honderden administratieve rechtscolleges bestaan, elk vallend onder specifieke regels, waardoor de Raad van State niet de mogelijkheid heeft om hervormingen op te leggen aan de gedecentraliseerde rechtscolleges. De GRECO stelt aldus dat er kennelijk vooruitgang is geboekt en dat de Belgische overheid zo ver mogelijk gegaan is om die aanbeveling ten uitvoer te leggen.
45. De GRECO besluit dat aanbeveling ix op bevredigende wijze afgehandeld is.

Aanbeveling xii.

46. *De GRECO had aanbevolen om de nadere regels voor de verdeling van de zaken over de rechters te gelegener tijd te evalueren.*
47. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. De GRECO, die zich voorheen opgetogen toonde over het onderzoek van de Hoge Raad voor de Justitie (HRJ) naar de toepassing van de nieuwe regels inzake toewijzing van zaken aan kamers met één raadsheer, herbevestigde zijn oordeel dat de hoven van beroep hun regels en praktijken voor de toewijzing van zaken niet geharmoniseerd hadden. Ook tekende hij op dat de HRJ geen begin gemaakt had met stappen in die richting op het niveau van de rechtbanken van eerste aanleg.
48. De Belgische overheid geeft thans aan dat de HRJ in december 2021 info van wege 4 van de 5 hoven van beroep heeft ontvangen, wat hem in staat stelt om in te staan voor de opvolging van het onderzoek uit 2018 betreffende de toepassing van de nieuwe regels inzake toewijzing van zaken aan kamers met één raadsheer. Zij geeft aan dat de aanhoudende gezondheids crisis volgens haar aan de basis ligt van het uitblijven van verdere stappen in de harmonisering van de regels en praktijken tussen de hoven van beroep op het stuk van toewijzing van zaken, en dientengevolge van de veralgemening ervan naar de rechtbanken van eerste aanleg toe. Nieuwe initiatieven ter zake van de HRJ zijn aangekondigd.
49. De GRECO neemt nota van het uitblijven van verdere stappen in de harmonisering van de regels en praktijken voor de toewijzing van zaken tussen de rechters op het

niveau van de hoven van beroep en de rechtbanken van eerste aanleg, en kan enkel maar besluiten dat aanbeveling xii gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

Aanbeveling xiv.

50. *De GRECO had aanbevolen dat de Hoge Raad voor de Justitie een algemeen periodiek verslag uitbrengt over de werking van de rechtbanken en de diensten van het openbaar ministerie en tegelijkertijd zijn audit- en onderzoeksactiviteiten ontwikkelt.*
51. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. De GRECO hoopte dat het voorstel tot aanpassing van het formulier voor de werkingsverslagen van het openbaar ministerie en van de hoven en rechtbanken, alsook het desbetreffende handboek, op reglementaire wijze zouden geformaliseerd zijn.
52. De Belgische overheid geeft thans aan dat het standaardformulier voor de opmaak van de werkingsverslagen van het openbaar ministerie en van de hoven en rechtbanken omschreven is in het ministerieel besluit van 26 januari 2022. Voorts geeft zij dan dat de audit- en onderzoekscapaciteiten van de HRJ zijn versterkt via de uitbreiding van het aantal betrekkingen dat is voorbehouden aan de houders van een universitair diploma⁶, waardoor de HRJ in 2021 effectief vier bijkomende auditeurs heeft kunnen aanwerven voor de cel die is belast met de audit- en onderzoeksactiviteiten.
53. De GRECO tekent op dat het normatieve kader voor de organisatie van de werkingsverslagen van het openbaar ministerie thans is ingesteld. Hij tekent ook op dat de instantie belast met audits en onderzoeken binnen de HRJ effectief versterkt is met bijkomende auditeurs, waardoor zij die activiteiten kan ontplooiën. Die significante vorderingen gaan in de richting van de aanbeveling.
54. De GRECO besluit dat aanbeveling xiv op bevredigende wijze ten uitvoer is gelegd.

Aanbeveling xv.

55. *De GRECO had aanbevolen dat maatregelen worden getroffen opdat betrouwbare en voldoende gedetailleerde informatie en gegevens worden bijgehouden over de tuchtprocedures inzake de rechters en procureurs, daaronder begrepen een eventuele bekendmaking van die rechtspraak, met inachtneming van de anonimiteit van de betrokkenen.*
56. Er wordt op gewezen dat deze aanbeveling reeds gedeeltelijk ten uitvoer gelegd was in het tweede conformiteitsverslag. De GRECO had opgetekend dat de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 2019 en van de regelgevende bepalingen ter verdere consolidering van tuchtrechtelijke informatie met betrekking tot rechters en procureurs in de richting van zijn aanbeveling ging, maar wachtte nog op de gelegenheid tot kennisneming van het eerste verslag ter zake van de HRJ.
57. De Belgische overheid geeft opnieuw aan dat het eerste verslag van de HRJ inzake tucht van rechters en procureurs moet gebaseerd zijn op de jaarverslagen van de tuchtcolleges, die hem nog niet bereikt hebben. Zij benadrukt de aanzienlijke moeilijkheden die de tuchtrechtscolleges hebben ondervonden op het stuk van samenstelling en werking, die de voorbereiding van zulke verslagen bemoeilijken. Om die moeilijkheden het hoofd te bieden en die tuchtrechtscolleges te bestendigen, ligt een voorontwerp van wet op tafel ter bespreking binnen de federale regering, waarbij het de bedoeling is de mandaten binnen de tuchtrechtscolleges te verlengen,

⁶Koninklijk besluit van 9 augustus 2020 (Belgisch Staatsblad van 21 augustus 2020).

de termijn ervan van 5 op 7 jaar te brengen, een vervangingsmechanisme voor de vertegenwoordiger van de Orde van advocaten in te voeren, net als een mechanisme voor de vergoeding van de rechters, raadsheren en assessoren die daarin zitting hebben. Die wet zou kunnen worden aangenomen voor de zomer van 2022.

58. De GRECO tekent op dat lopend wetgevingswerk met het oog op de bestending van de tuchtinstanties in de toekomst zou kunnen zorgen voor een optimalisering van de informatie en van de publicatie van betrouwbare en gedetailleerde gegevens inzake tuchtprocedures van rechters en procureurs. Hij spoort de overheid aan om dat werk in die geest voort te zetten.
59. De GRECO besluit dat aanbeveling xv gedeeltelijk ten uitvoer gelegd blijft.

III. CONCLUSIES

60. **Gelet op het voorgaande, besluit de GRECO dat België zekere vorderingen heeft geboekt bij de tenuitvoerlegging van de aanbevelingen uit dit verslag, al blijft het resultaat nog voor verbetering vatbaar. In totaal zijn zes van de vijftien aanbevelingen uit het evaluatieverslag van de vierde cyclus op bevredigende wijze ten uitvoer gelegd of op bevredigende wijze afgehandeld.** De negen resterende aanbevelingen zijn gedeeltelijk ten uitvoer gelegd.
61. Meer bepaald zijn aanbevelingen vii, ix, x, xi, xiii en xiv op bevredigende wijze ten uitvoer gelegd of afgehandeld, en zijn aanbevelingen i, ii, iii, iv, v, vi, viii, xii en xv gedeeltelijk ten uitvoer gelegd.
62. Op het stuk van preventie van corruptie ten aanzien van parlementsleden valt geen enkele verbetering op te tekenen sinds het voorgaande verslag. Er is een elektronische toepassing voor de aangifte van mandaten ingevoerd, er is versterking gekomen voor het griffiepersoneel van het Rekenhof, en de contacten tussen het Rekenhof en het parket zijn uitgebouwd voor het toepassen van sancties. Er werd gestart met opleidingen, die integriteitsvraagstukken omvatten, ten behoeve van de nieuwe parlementsleden. De regelgeving rond buitenlandse giften werd gepreciseerd in de wet betreffende de financiering van de politieke partijen. De regelgeving rond geschenken is daarentegen voor verbetering vatbaar, net als de transparantie van de contacten tussen parlementsleden en derden. Er moeten regels worden aangenomen die als leidraad zouden fungeren voor de parlementsleden in het kader van die contacten, net als sancties voor de voornaamste overtredingen van de deontologische regels van de parlementsleden. Een verbetering van het stelsel van de aangiften wordt ook verwacht, net als de openbaarmaking van de vermogensaangiften van de parlementsleden. De intenties waarvan het parlement blijk geeft op al deze domeinen zijn nog niet in teksten gegoten en nog niet bewerkstelligd in de praktijk, meer bepaald vanwege de gezondheidssituatie naar aanleiding van COVID-19.
63. Wat de rechters en procureurs betreft, tekent de GRECO daadwerkelijke vorderingen op. De rechters van de administratieve rechtbanken op federaal niveau zijn onderworpen aan deontologische regels, supervisie en passende sancties; vorderingen zijn er ook op gewestniveau. Met de inwerkingtreding van de wet van 23 maart 2019 betreffende de wijziging van het Gerechtelijk Wetboek zijn stappen vooruit gezet, meer bepaald waar het gaat om de werving en opleiding van de plaatsvervangende rechters, de uitbouw van de audit- en onderzoeksactiviteiten van de Hoge Raad voor de Justitie en een verspreiding van eenvormige deontologische regels onder alle magistraten, zowel beroepsmagistraten als lekenmagistraten. Het normatieve kader voor de organisatie van de werkingsverslagen van het openbaar ministerie is thans vastgelegd. Er zijn nog verbeterpunten op het stuk van harmonisering van de toewijzing van zaken tussen de rechters op het niveau van de hoven van beroep en de rechtbank van eerste aanleg. Er blijven nog zaken te finaliseren met betrekking tot de bewaring van de gegevens inzake tuchtprocedures met betrekking tot de rechters en procureurs.
64. Gelet op wat voorafgaat, besluit de GRECO dat de globale mate van conformiteit met de aanbevelingen niet langer "over het algemeen onbevredigend" is in de zin van artikel 31, paragraaf 8.3, van het huishoudelijk reglement. De GRECO beslist bijgevolg om voortaan af te zien van de toepassing van artikel 32 met betrekking tot de leden die de aanbevelingen uit het evaluatieverslag niet in acht nemen.
65. Overeenkomstig paragraaf 8.2 van het herziene artikel 31 van het huishoudelijk reglement vraagt de GRECO het hoofd van de Belgische delegatie om hem uiterlijk

op 30 juni 2023 bijkomende informatie te bezorgen met betrekking tot aanbevelingen i, ii, iii, iv, v, vi, viii, xii en x.

66. Tot slot verzoekt de GRECO de Belgische overheid om in te stemmen met de bekendmaking van dit verslag, het naar de andere landstalen te vertalen en die vertalingen openbaar te maken.